

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: Restaurálják a Dobler-udvart

Forrás:

Világ

Bn
(Hely)

1925. 8. 18
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

728.3

Dobler udvar

Idő

1925

Személy

Helyszám

Restaurálják a Dobler-udvart

(A Világ tudóstíjától.) A régi Pest egyik leghíresebb régi háza kap most új köntöszt tatarozzák, restaurálják a Dobler-udvart a Király utcában.

Amint a régi Pesten a kereskedelmi élet kezdett kialakulni, akkor építették a Dobler-udvart a tizenkilencedik század első napjaiban és a Dobler-udvar azóta, több mint száz esztendője, egyik híressége Budapestnek. Amikor a régi Ország út mentén, amely a mai Károly körút és Vilmos császár út helyén volt és amelyen a Bécs felé irányuló forgalom bonyolódott le, kezdtek kialakulni a nagy kereskedőházak, a legelsőik egyike az Orczy-ház volt, amelyet Orczy Lőrinc báró építtetett, szemben a nagy katonai kórházzal, a mai központi városházával. Az Orczy-ház körül épültek ki azután a nagy kereskedőházak, mint amilyen a Simonyi-udvar, a Dobler-udvar, a Gozdsu-udvar, a Harisbázár, a Hadik-udvar és jóval arébb a Marokkói-udvar. Hatalmas nagy épületkolosszusok voltak ezek, a legtöbbje tipikusan kaszárnya-stílusban, mint ahogy akkor a kor legkülönb építész, Kaszelik Ferenc építtet, aki maga is két nagy ilyen bérkaszárnyát emelt magának az Ország út mentén. A Gozdsu-udvart a Király uca és a Dob uca között azóta átépítették, hét nagy házat emeltek egymás mögé, a Simonyi-udvar, az Orczy-ház és a Dobler-udvar azonban még ma is régi formájában áll, mint ahogy nem változott azóta a Marokkói-udvar és a két hatalmas Kaszelik-ház sem.

Ezek a házak voltak akkortájt, a tizenkilencedik század első éveiben a kereskedelmi élet központjai. A mai Károly körúton helyén voltak a nagy gabonakereskedő

cégek, a Simonyi-udvar volt a fészke a textilkereskedésnek, és ugyancsak textilüzletek voltak a Marokkói-udvarban is. A Gozdsu-udvarban volt a legtöbb díszműárúüzlet, az Orczy-házban elsősorban a készruhások és szőrmések üzletei voltak, míg a Dobler-udvar volt a cipőnagykereskedők helye. Ez a megosztás azóta is szinte teljesen és tökéletesen megvan, és a Dobler-udvarban, amelyet most restaurálnak, ma is legalább húsz-huszonöt cipőnagykereskedés van.

Amikor még a régi Belvárosnak falai voltak, a zsidók tudvalévőleg csak a falakon kívül szerezhettek maguknak ingatlant és itt ezen a tájon, az Orczy-ház mögött és a Dobler-udvar környékén vásárolták az első ingatlanokat a pesti zsidó hitközség tagjai. Itt, ezen a tájon voltak a Wahrmanok nagy gabonaraktárai és itt, ezen a környéken bonyolódott le a nagykereskedelem mindaddig, amíg az Országúton túlra át nem húzódtott és amikor különösen a textilkereskedők a negyvenes-ötvenes években üzleteiket nem vitték át a mai Sas és Bálvány utcákba, az akkori Adler- és Gödergassékba, amelyek az Újépület felé vezettek.

A Dobler-udvar a legszebb mindezek között az épületek között. Az épület a Király utcából átnyúlik a Szerecsen utcába, és mindkét frontja igen szép és igen izlées. Szép, régi klasszikus szobrok is díszítik az épületet, amelynek hatalmas, hosszú udvarán az emeleteket két nagy hídrendszer köti össze, amelyeket abban az időben a régi világban velencei mintára, Sónajok hídjának neveztek. Az épület közepén van egy nagy kerek csarnok, és sokáig, majdnem a mostani század elejéig ez volt a cipőbörze Pesten. A kis suszterek ide hozták áruikat és itt adták el azután a nagykereskedőknek, és itt vásárolták azután a vidéki boltosok a kész cipőt. Egész Európában, Franciaország-

gon kívül ma Budapesten a legteljesebb a cipőipar, és ebben a fejlődésében nagy része volt annak az örökös versengésnek, amely a pesti suszterek között kialakult a Dobler-udvar középső csarnokának mindennapos kiállításán. Itt telepedtek le azután később a mödlingi és karlsbadi cipőgyárak ügynökei, mert még harminc esztendővel ezelőtt is a mödlingi és karlsbadi cipő volt a divatos és versengett erősen a pesti suszterek munkáival. A híres pesti suszterboltok azonban akkor nem itt voltak, hanem a belvárosi templom körül épített bódékban és a piaristák házának apró kis üzlethelyiségeiben.

A Dobler-udvarnak volt még egy híressége, a pincéjében volt a Herzmann-mulató. A hetvenes éveknek ez volt egyik leghíresebb pesti szórakozóhelyre, itt táncoltak a vidékről fölkerült emberek és a Herzmann-mulató volt az őse Pesten a Papagáj-nak és a Parisien Grill-nek. Híres hely volt a Herzmann-mulató, sokat lehetett ott költeni és könnyen is lehetett ott tönkremenni. Annak, aki tönkrement, nem kellett nagyon messze mennie, mert a Dobler-udvarban mindig lakott egy-két egyeztető, aki a fizetésképtelenné lett vidéki kereskedőt ki egyeztetette hitelezőivel. Ezeket az egyeztetőtárgyalásokat is rendszerint a nagy kerek csarnokban tartották, hogy azután az írást a Szegedi-kávéházban vegyék föl, amely a Károly körút és Dob uca sarkán volt és amely akkor mindennapos helye volt a környék kereskedőinek.

Amikor a Dobler-udvart építették, mellette a második ház még kolostor volt és amikor a kolostor megszűnt, ezt a házat vásárolta meg Török József, a régi Pest leghíre-

sebb patikusa. Itt nyílt meg a Török-patika, amelyet azonban nem maga Török, hanem a felesége tett híressé. Török előkelő ember és világi volt, az egyetlen kereskedő, akit a Nemzeti Kaszinóba, amikor Széchenyi megalapította az intézményt, tagul fölvettek. A patikát azonban a felesége vezette és ő rendelkezett meg 1813-ban a patikának híres empire-berendezését, amely még most is megvan és a pesti ipar egyik legkülönb remeke. Arról is nevezetes a Török-patika, hogy Törökné adta föl az első hirdetést a régi pesti ujságokba: Gilisztahajtószert hirdetett benne. A Török-patikába jártak szé-

pítő szerért a régi Pest szép asszonyai és Törökné kezdtek a bécsi pirosító után először behozni a francia illatszert, amely lassankint kiszorította innét még a pármái ibolyát is, amely évszázadokon át egyetlen kedvenc parfümjé volt Pest asszonyainak.

A Dobler-udvart most tatarozzák és restaurálják, szép fehérre meszelik és a régi ház egész szépségében bontakozik ki a Király utcába, ma is egyike a legszebb épületeknek Pesten, hatalmas arányai ellenére is könnyed és finom, és így egyik legkülönb emléke a múlt század nemes építőművészetének.